

ЗАКОН ЗА БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ (ЗАГЛ. ИЗМ. - ИЗВ., БР. 11 ОТ 1961 Г.)

В сила от 15.03.1958 г.

Отразена деноминацията от 05.07.1999 г.

*Обн. ДВ. бр.13 от 14 февруари 1958г., изм. ДВ. бр.11 от 7 февруари 1961г., изм. ДВ. бр.35 от 1 май 1966г., изм. ДВ. бр.30 от 15 април 1969г., изм. ДВ. бр.89 от 15 ноември 1974г., изм. ДВ. бр.53 от 11 юли 1975г., попр. ДВ. бр.55 от 18 юли 1975г., изм. ДВ. бр.63 от 6 август 1976г., изм. ДВ. бр.36 от 8 май 1979г., изм. ДВ. бр.75 от 30 септември 1988г., изм. ДВ. бр.110 от 30 декември 1996г., попр. ДВ. бр.3 от 10 януари 1997г., изм. ДВ. бр.69 от 3 август 1999г., изм. ДВ. бр.66 от 30 юли 2004г., изм. ДВ. бр.96 от 29 октомври 2004г., изм. ДВ. бр.28 от 1 април 2005г., изм. ДВ. бр.94 от 25 ноември 2005г., изм. ДВ. бр.103 от 23 декември 2005г., изм. ДВ. бр.25 от 3 април 2009г., изм. ДВ. бр.47 от 23 юни 2009г., изм. ДВ. бр.74 от 15 септември 2009г., изм. ДВ. бр.50 от 2 юли 2010г., доп. ДВ. бр.82 от 26 октомври 2012г., изм. ДВ. бр.15 от 15 февруари 2013г., изм. ДВ. бр.68 от 2 август 2013г., изм. ДВ. бр.59 от 29 юли 2016г., изм. ДВ. бр.24 от 22 март 2019г., **изм. ДВ. бр.101 от 27 декември 2019г.***

Глава първа. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. (Доп. - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Този закон урежда дейността по предотвратяването и борбата срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и по осигуряването на нормалното развитие и възпитание на извършителите им.

Чл. 2. (Изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) (1) За осъществяване на дейността по чл. 1 се създават:

а) комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

б) детски педагогически стаи;

в) социално-педагогически интернати;

г) възпитателни училища-интернати;

д) домове за временно настаняване на малолетни и непълнолетни;

е) (отм. - ДВ, бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 101 от 2019 г.)

(2) Към заведенията по букви "в", "г" и "д" се организират общежития, работилници и помощни стопанства.

Чл. 3. (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) За откриване и поддържане на заведенията по чл. 2 съответните министерства, ведомства или общините предвиждат необходимите средства по своите бюджети.

Глава втора.
КОМИСИИ ЗА БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ
ПРОЯВИ НА МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ (ЗАГЛ. ИЗМ. -
ИЗВ., БР. 11 ОТ 1961 Г.)

Чл. 4. (Изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 63 от 1976 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 28 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2005 г., в сила от 25.11.2005 г., изм. - ДВ, бр. 103 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 50 от 2010 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Към Министерския съвет на Република България се създава Централна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в състав: председател - заместник министър-председател на Република България; заместник-председатели: заместник-министър на образованието и науката, заместник-министър на труда и социалната политика и заместник-министър на вътрешните работи; секретар и членове: заместник-министър на правосъдието, заместник-министър на здравеопазването, заместник-министър на финансите, заместник-министър на културата, заместник-министър на младежта и спорта, заместник-председател на Държавната агенция за закрила на детето, заместник на председателя на Върховния касационен съд, заместник на главния прокурор и заместник на директора на Националната следствена служба.

(2) (Нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г., доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 15 от 2013 г., в сила от 01.01.2014 г.) Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София. Числеността на персонала и задачите на комисията се определят от Министерския съвет.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., предишна ал. 2 - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Поименният състав на Централната комисия се определя от нейния председател.

(4) (Предишна ал. 2, ДВ, бр. 53 от 1975 г., предишна ал. 3, изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Към Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се назначават служители по служебни и трудови правоотношения.

(5) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Към Централната комисия се създава Център за квалификация на кадри за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Чл. 5. (Изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., отм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г.).

Чл. 6. (Нов - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 1979 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) (1) Към общините или районите се създават местни комисии за борба срещу

противообщественните прояви на малолетните и непълнолетните. По решение на тези комисии може да се създадат, когато това е необходимо, местни комисии към някои кметства.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Съставът на комисиите по ал. 1 е от 7 до 15 души и се определя със заповед на кмета. За председател се определя заместник-кмет. Председател на местната комисия в район или кметство е кметът. В комисиите се включват представители на общинската администрация, отговарящи за проблемите на образованието и здравеопазването, представители на дирекциите "Социално подпомагане", на полицията, както и педагози, психолози, юристи, лекари, общественици и др. На заседанията на местните комисии присъства и представител на районната прокуратура.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 69 от 1999 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) В местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общините или районите с население над 10 хил. жители се назначава секретар на щат в общинската администрация. По предложение на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и с решение на общинските съвети секретар може да бъде назначен и в комисии, работещи в общини или райони с по-малко жители.

(4) Издръжката на местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните се осигурява от общинските бюджети и собствени приходи.

(5) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г., доп. - ДВ, бр. 82 от 2012 г.) За работата си в местните комисии членовете им получават възнаграждение по ред, определен от председателя на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, освен ако в закон е предвидено друго.

Чл. 7. (Нов - Изв., бр. 11 от 1961 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) За решаване на текущи въпроси всяка комисия може да избере от своя състав бюро.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 69 от 1999 г.) Централната комисия се отчита ежегодно за своята дейност пред Министерския съвет. Местните комисии ежегодно отчитат дейността си пред кмета, общинския съвет и пред Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

(3) Членовете на комисиите информират периодически организациите и ведомствата, които представляват, за работата на съответната комисия и за своето участие в нея.

Чл. 8. (1) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Централната комисия разработва, участва в разработването и предлага на Министерския съвет, на министерствата, на други ведомства и на юридически лица с нестопанска цел следните програми и дейности за предотвратяване и ограничаване на криминогенните фактори:

а) програми за работа с малолетни и непълнолетни за предотвратяване и противодействие на извършването на противообществени прояви или престъпления и приобщаване към дейности, които спомагат за нормалното им развитие и възпитание;

б) програми за образование и социална интеграция на малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви, и непълнолетни, извършили престъпления;

в) програми за професионално обучение и трудова заетост на непълнолетни, пребивавали в социално-педагогически интернати, възпитателни училища - интернати, поправителни домове, както и условно осъдени и предсрочно освободени;

г) програма за работа с родители във връзка с извършени от техните деца противообществени прояви или престъпления;

д) програми за стимулиране на работодатели, които наемат на работа непълнолетни, извършили противообществени прояви или престъпления.

(2) (Нов - Изв., бр. 11 от 1961 г., предишен текст на чл. 8, изм. и доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Централната комисия:

а) (изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) ръководи и контролира дейността на местните комисии;

б) (отм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.)

в) обобщава съответните статистически данни;

г) (нова - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) координира дейността на държавните органи и юридическите лица с нестопанска цел във връзка с борбата срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

д) (предишна б. "г" - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) прави предложения пред съответните държавни органи и юридически лица с нестопанска цел;

е) (нова - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) упражнява контрол по изпълнението на взетите въз основа на закона решения;

ж) (нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) предлага и участва в извършването на научни изследвания по предотвратяването на противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и на престъпленията на непълнолетните;

з) (нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) проучва и прилага, когато това е полезно, чуждестранния опит в предотвратяването и борбата с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните;

и) (нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) участва в разработването на нормативни актове, отнасящи се до проблемите на малолетните и непълнолетните.

(3) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) В изпълнение на своите задачи Централната комисия може да привлича представители на обществеността и юридически лица с нестопанска цел в предотвратяването и противодействието на извършването на противообществени прояви от малолетни и непълнолетни и престъпления от непълнолетни.

(4) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Централната комисия информира обществеността за:

а) рисковите ситуации, при които малолетни и непълнолетни могат да бъдат въвличани в извършването на противообществени прояви или престъпления;

б) мерките за възпитателно въздействие за извършени противообществени прояви от малолетни и непълнолетни и наказанията за престъпления, извършени от непълнолетни;

в) състоянието и тенденциите на престъпността и противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

Чл. 9. (Нов - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., отм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г.)

Чл. 10. (1) (Предишен текст на чл. 6, изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г., предишен текст на чл. 10, изм. и доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Местните комисии съвместно с детските педагогически стаи и органите на образованието и при широкото съдействие на обществеността изпълняват следните задачи:

а) (изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) организират и координират социалнопревантивната дейност на територията на общината, издирват и установяват съвместно с инспекторите при детските педагогически стаи и дирекциите "Социално подпомагане" малолетните и непълнолетните, които се нуждаят от помощ, и вземат мерки за тяхната социална защита и развитие;

б) (предишна б. "з", изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) разглеждат деянията по чл. 11, ал. 1, налагат възпитателните мерки по чл. 13, ал. 1, т. 1 - 10 и 12, както и правят предложения до съда за налагане на възпитателните мерки по т. 11 и 13;

в) (нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 25 от 2009 г., в сила от 01.06.2009 г.) участват в заседанията по чл. 31, ал. 1 на педагогическите съвети на възпитателното училище-интернат и на социално-педагогическия интернат, и правят предложения по чл. 31, ал. 4 до съда за прекратяване изпълнението на възпитателната мярка, както и предложения за предсрочно освобождаване до комисииите по чл. 73 от Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража;

г) (изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) привеждат в изпълнение мерките по чл. 13 и 15 и осъществяват контрол върху изпълнението им;

д) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., предишна б. "б" - ДВ, бр. 66 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 101 от 2019 г.) съдействат на лицата, излезли от социално-педагогическите интернати, от възпитателните училища-интернати и от поправителните домове, пред компетентните органи за уреждане на основните им битови, трудови и социални проблеми;

е) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., предишна б. "в" - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) следят отблизо поведението и развитието на малолетните и непълнолетните, излезли от възпитателните училища-интернати и поправителните домове, както и на осъдените условно или на предсрочно освободени от поправителните домове, и вземат мерки за тяхното по-нататъшно правилно развитие;

ж) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., предишна б. "д" - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) упражняват контрол за спазването от работодателя на режима и условията за работа, установени за непълнолетните, настанени на работа по този закон, и при установяване на нарушения сезират компетентните органи;

з) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., предишна б. "ж" - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) подпомагат родителите, които срещат затруднения при възпитанието на децата си;

и) (нова - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 101 от 2019 г.) упражняват контрол върху намиращите се на територията на общината детски педагогически стаи, социално-педагогически интернати, възпитателни училища-интернати, поправителни домове, домове за временно настаняване на малолетни и непълнолетни и върху дейността на настойниците и попечителите на малолетните и непълнолетните;

к) (нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) налагат мерките по чл. 15;

л) (нова - ДВ, бр. 75 от 1988 г.) изучават състоянието и причините за противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общината и правят предложения пред съответните държавни органи и обществени организации;

м) (нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) изпълняват мероприятия по програми и дейности, посочени в чл. 8, ал. 1.

(2) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) В изпълнение на задачите си по ал. 1 местните комисии могат да привличат юридически лица с нестопанска цел в предотвратяването и противодействието на извършването на противообществени прояви от малолетни и непълнолетни и престъпления от непълнолетни на територията на съответната община, както и да създават помощни органи - центрове, консултативни кабинети, горещи телефонни линии и други.

Глава трета.

МЕРКИ И ПРОИЗВОДСТВО ЗА ТЯХНОТО НАЛАГАНЕ (НОВА - ИЗВ., БР. 11 ОТ 1961 Г., ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 66 ОТ 2004 Г.)

Чл. 11. (Изм. - ДВ, бр. 36 от 1979 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) Компетентен орган да разглежда възпитателни дела за противообществени прояви, извършени от малолетни или непълнолетни, и престъпления, извършени от непълнолетни, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, е местната комисия по настоящия им адрес.

(2) Деянията по ал. 1 се разглеждат от местните комисии в състав: председател - правоспособен юрист, и двама членове, определени за всеки отделен случай от председателя на местната комисия измежду нейните членове.

Чл. 12. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Местните комисии в състава по чл. 11, ал. 2 разглеждат случаите, когато:

1. малолетни на възраст от 8 до 14 години са извършили противообществени прояви;

2. непълнолетни на възраст от 14 до 18 години са извършили противообществени прояви, както и когато непълнолетни, извършили престъпления, са освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс и делото е изпратено за разглеждане от местната комисия;

3. непълнолетни са извършили деяния, за които по друг нормативен акт се предвижда налагане на възпитателна мярка по този закон.

Чл. 13. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) Спрямо малолетни и непълнолетни, извършили противообществени прояви, и непълнолетни, извършили престъпления, освободени от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, се налагат следните възпитателни мерки:

1. предупреждение;
2. задължаване да се извини на пострадалия;
3. задължаване да участва в консултации, обучения и програми за преодоляване на отклоненията в поведението;
4. поставяне под възпитателен надзор на родителите или на лицата, които ги заместват, със задължение за полагане на засилени грижи;
5. поставяне под възпитателен надзор на обществен възпитател;
6. забрана на непълнолетния да посещава определени места и заведения;
7. забрана на непълнолетния да се среща и да установява контакти с определени лица;
8. забрана на непълнолетния да напуска настоящия си адрес;
9. задължаване на непълнолетния да отстрани със свой труд причинената вреда, ако това е в неговите възможности;
10. задължаване на непълнолетния да извърши определена работа в полза на обществото;
11. настаняване в социално-педагогически интернат;
12. предупреждаване за настаняване във възпитателно училище-интернат с изпитателен срок до 6 месеца;
13. настаняване във възпитателно училище-интернат.

(2) С оглед характера на деянието и поведението на малолетния или на непълнолетния може да се наложи повече от една от възпитателните мерки по ал. 1, т. 1 - 10 и 12.

(3) Възпитателните мерки по ал. 1, т. 1 - 10 и 12 се налагат от местните комисии в състава по чл. 11, ал. 2.

(4) При налагане на възпитателната мярка по ал. 1, т. 3 съставът определя срока и реда за участие в консултации, обучения и програми. При констатирани повече от две отсъствия по неуважителни причини се уведомява секретарят на местната комисия.

(5) При налагане на възпитателната мярка по ал. 1, т. 4 съставът определя конкретните мерки за засилени грижи.

(6) Възпитателните мерки по ал. 1, т. 5 - 8 се налагат за срок до една година.

(7) (Нова - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 30.11.2004 г.) Възпитателната мярка по ал. 1, т. 6 се налага задължително при извършена противообществена проява по смисъла на Закона за опазване на обществения ред при провеждането на спортни мероприятия.

(8) (Предишна ал. 7 - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 30.11.2004 г.) При установяване на неизпълнение на възпитателните мерки по ал. 1, т. 6, 7 и 8 инспекторът от детската педагогическа стая съставя протокол, подписан от двама свидетели.

(9) (Предишна ал. 8 - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 30.11.2004 г.) Възпитателната мярка по ал. 1, т. 9 се изпълнява в срок един месец от влизане в сила на решението за нейното налагане. Секретарят на местната комисия или

упълномощен от него член на комисията проверява възстановяването на щетата и когато констатира неизпълнение, съставя протокол, подписан от двама свидетели.

(10) (Предишна ал. 9 - ДВ, бр. 96 от 2004 г., в сила от 30.11.2004 г.) При налагане на възпитателната мярка по ал. 1, т. 10 се определя времето за извършване на конкретната работа, което не може да бъде повече от 40 часа. За изпълнението на мярката кметът на общината (района или кметството) по настоящия адрес на непълнолетния определя работата, която трябва да бъде извършена, начина и реда за извършване, като се вземат предвид възрастта, образованието, здравословното състояние на непълнолетния и други обстоятелства, които са от значение за изпълнението на мярката.

Чл. 13а. (Нов - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) При неизпълнение от малолетния или от непълнолетния на възпитателна мярка по чл. 13 може да се образува ново възпитателно дело по правилата на чл. 16 и да се наложи по-тежка възпитателна мярка.

Чл. 13б. (Нов - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Възпитателно дело не се разглежда, а образуваното се прекратява, когато са изтекли 6 месеца от извършването на противообществената проява или от влизането в сила на акта по чл. 61 от Наказателния кодекс.

Чл. 14. (Изм. - бр. 110 от 1996 г., отм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.)

Чл. 15. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) По отношение на родителите или на лицата, които ги заместват, за които при разглеждане на възпитателното дело се установи, че не полагат достатъчно грижи за възпитанието на децата си и те са извършили деяния по чл. 11, ал. 1, се налага една от следните мерки:

1. предупреждение;
2. задължаване да посещават специално организирани беседи и консултации по въпросите на възпитанието;
3. глоба в размер от 50 до 1000 лв.

(2) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Мерките по ал. 1 се налагат от местните комисии в състава по чл. 11, ал. 2, разгледал възпитателното дело.

(3) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) По искане на лицата по ал. 1 председателят на местната комисия може да замени глобата с полагане на безвъзмезден труд в полза на обществото, като продължителността на полагания труд се съобразява с размера на наложената глоба и не може да бъде повече от 160 часа. Работата, която трябва да бъде извършена, редът, начинът и времето за извършване се определят от кмета на общината (района или кметството), като се вземат предвид възрастта, образованието, професията, семейното положение, здравословното състояние, работното време на родителя или лицето, което го замества, и други обстоятелства, които са от значение за изпълнението на мярката.

(4) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) При налагане на мярката по ал. 1, т. 2 се определят срокът и редът за посещаване на беседи и консултации. При констатирани

повече от две отсъствия по неуважителни причини се уведомява секретарят на местната комисия.

(5) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Решението, с което е наложена мярка по ал. 1, т. 2 или 3, може да се обжалва в 14-дневен срок пред районния съд по реда на чл. 24.

(6) (Предишна ал. 2 - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Когато поведението на родителите или на лицата, които ги заместват, съставлява престъпление, местната комисия изпраща материалите на прокурора.

(7) (Изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., предишна ал. 3 - ДВ, бр. 66 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 47 от 2009 г., в сила от 01.10.2009 г.) Когато поведението на родителя представлява опасност за личността, възпитанието, здравето или имуществото на детето или родителят по обективни причини не е в състояние да упражнява родителските си права, местната комисия прави предложение по чл. 131, 132 и 134 от Семейния кодекс до районния съд за вземане на съответни мерки.

Чл. 15а. (Нов - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Когато родителят или лицата, които го заместват, не изпълнят мярка по чл. 15, се налага по-тежка мярка.

Чл. 16. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) Секретарят на местната комисия завежда в нарочна описна книга сигналите за противообществени прояви, извършени от малолетни и непълнолетни, и за престъпления на непълнолетни, получени от:

1. органите на съда и прокуратурата;
2. органите на полицията;
3. длъжностни лица и граждани.

(2) След завеждането на сигнала по ал. 1, т. 3 секретарят на местната комисия възлага на двама обществени възпитатели, които не са членове на местната комисия, в 7-дневен срок да извършат проверка за наличието на достатъчни данни за извършено деяние. Резултатите от проверката се представят в писмена форма на секретаря на местната комисия.

(3) В случаите, когато след приключването на проверката по ал. 2 не се установи наличието на достатъчно данни за извършено деяние, както и при явна малозначителност на извършеното деяние, възпитателно дело не се образува.

(4) След завеждането на сигнала по ал. 1, т. 1 и 2, както и в случаите, когато след приключването на проверката по ал. 2 се установи наличието на достатъчно данни за извършено деяние, секретарят на местната комисия незабавно докладва на нейния председател, който:

1. определя състава на местната комисия по чл. 11, ал. 2;
2. възлага на член на местната комисия, който не е член на състава, в 14-дневен срок да изготви писмен доклад за личностните особености на извършителя, неговата възраст, здравословното му състояние, физическото и психическото му развитие, семейната му среда, отношенията в семейството и степента на полагане на грижи от страна на родителите или лицата, които ги заместват, образованието и възпитанието; докладът се предава на председателя на състава по т. 1.

(5) Съставът образува възпитателно дело и:

1. насрочва дата за разглеждането му, като незабавно уведомява писмено малолетния или непълнолетния, неговите родители или лицата, които ги заместват, и съответната дирекция "Социално подпомагане"; делото се насрочва за разглеждане един месец след образуването му;

2. определя докладчик по делото, който го подготвя за разглеждане.

(6) Преди разглеждане на възпитателното дело председателят на състава дава възможност на малолетния или на непълнолетния, на неговите родители, на лицата, които ги заместват, както и на лицата, които защитават неговите права и законни интереси, да се запознаят с доклада по ал. 4, т. 2 и с доклада по чл. 21, ал. 1, т. 15 от Закона за закрила на детето. Докладите се прилагат към материалите по възпитателното дело.

Чл. 17. (Отм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.)

Чл. 18. (Отм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.)

Чл. 19. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) При разглеждане на възпитателното дело присъствието на малолетния или на непълнолетния, на негов родител или на лицето, което го замества, е задължително.

(2) При разглеждане на възпитателното дело могат да присъстват лицата, които са извършили проверката по чл. 16, ал. 2, както и представител на съответната дирекция "Социално подпомагане".

(3) При разглеждане на възпитателното дело правата и законните интереси на малолетния или на непълнолетния се защитават от негов доверен представител или от адвокат.

(4) Когато не е посочен доверен представител или адвокат, правата и законните интереси на малолетния или на непълнолетния се защитават от представител на съответната дирекция "Социално подпомагане".

(5) Възпитателното дело се разглежда при закрити врата. Когато прецени, че това е в интерес на малолетния или на непълнолетния, председателят на състава може да покани и други специалисти - педагог, психолог, психиатър, класен ръководител, педагогически съветник, училищен психолог, обществен възпитател и други, както и пострадалия от извършената противообществена проява.

(6) Когато някое от лицата, чието присъствие е задължително, не се яви, председателят на състава отлага делото, а ако неявяването е по неуважителни причини, изготвя и писмено искане до органите на Министерството на вътрешните работи за принудителното му довеждане.

Чл. 20. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) След откриване на заседанието председателят на състава разяснява на малолетния или на непълнолетния правата му по възпитателното дело, деянието, предмет на делото и неговите последици.

(2) Председателят на състава поканва малолетния или непълнолетния, ако желае, да даде обяснения. Малолетният или непълнолетният не може да бъде принуждаван да дава обяснения и да се признава за виновен.

(3) Малолетният или непълнолетният се изслушва в отсъствието на своите родители или на лицата, които ги заместват, ако съставът прецени, че това е в негов интерес.

(4) Възможност да задават въпроси и да посочват свидетели се дава на:

1. малолетния - чрез неговите родители, лицата, които ги заместват, или лицата, които защитават неговите права и законни интереси;

2. непълнолетния - лично или чрез неговите родители, лицата, които ги заместват, или лицата, които защитават неговите права и законни интереси;

3. родителите на малолетния или на непълнолетния, лицата, които ги заместват, или лицата, които защитават неговите права и законни интереси.

(5) Съставът разпитва явилите се лица и събира и проверява представените по делото писмени и веществени доказателствени материали. Когато прецени, че делото не е изяснено от фактическа страна, го отлага за събиране на допълнителни доказателства.

(6) По преценка на председателя на състава на лицата по чл. 19, ал. 5 се дава възможност да изразят мнение.

(7) Преди съставът да се оттегли на съвещание за вземане на решение, на малолетния или на непълнолетния се дава възможност да изрази своето окончателно отношение към деянието, предмет на разглеждане по възпитателното дело.

(8) При разглеждане на възпитателното дело се съставя протокол от протоколчик, който не е член на състава. Протоколчикът се определя от председателя на местната комисия за всяко възпитателно дело. В протокола се вписват: датата и мястото на заседанието, съставът, разгледал делото, лицата, които са се явили, извършените действия в тяхната последователност, както и събраните доказателства. Протоколът се подписва от председателя на състава и от протоколчика.

Чл. 21. (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) След като разгледа възпитателното дело и вземе предвид личностните особености на извършителя, неговата възраст, здравословното му състояние, физическото и психическото му развитие, семейната среда, образованието и възпитанието, характера и тежестта на деянието, мотивите и обстоятелствата, при които е извършено, направен ли е опит за отстраняване на причинените вреди, последващо поведение на извършителя, предишни прояви и налагани мерки и наказания, както и други обстоятелства, които имат значение в конкретния случай, местната комисия в състава по чл. 11, ал. 2 постановява решение, с което:

1. налага възпитателна мярка по чл. 13, ал. 1, т. 1 - 10 и 12;

2. прави предложение до районния съд за налагане на възпитателна мярка по чл. 13, ал. 1, т. 11 или 13;

3. предава материалите на прокурора, когато смята, че извършеното деяние е престъпление, освен в случаите, когато непълнолетният е освободен от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс;

4. прекратява възпитателното дело, когато установи, че не е извършена противообществена проява или че тя не е извършена от малолетния или от непълнолетния, или че извършеното деяние е явно незначително.

(2) Решението по ал. 1 се изготвя в писмена форма с мотиви, подписва се от членовете на състава и се обявява на същото заседание. Особеното мнение на член от състава се мотивира писмено, подписва се от него и е неразделна част от решението.

(3) Възпитателното дело се изпраща в тридневен срок на районния съд, ако решението е по ал. 1, т. 2.

Чл. 22. (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Решенията на комисията са задължителни за всички учреждения, организации, предприятия, длъжностни лица и граждани. Решенията на комисиите, с които се налага глоба, се изпълняват принудително по установения ред.

Чл. 23. (Изм. - ДВ, бр. 36 от 1979 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Непълнолетният, неговите родители, родителите на малолетния или лицата, които ги заместват, или лицата, които защитават неговите права и законни интереси, могат в 14-дневен срок да обжалват пред районния съд решението, с което са наложени възпитателни мерки по чл. 13, ал. 1, т. 3 - 10 и 12.

Чл. 24. (Нов - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) Съдът образува дело и го насрочва в 14-дневен срок от постъпване на жалбата по чл. 23.

(2) След образуване на делото съдът незабавно изисква от председателя на местната комисия възпитателното дело.

(3) Районният съд разглежда делото еднолично в съдебно заседание при закрити врата с призоваване на малолетния или на непълнолетния, родителите или лицата, които ги заместват, лицата, които защитават неговите права и законни интереси и председателя на състава, постановил решението за налагане на възпитателна мярка.

(4) Съдът може да събира нови доказателства.

(5) След изслушване на лицата по ал. 3 съдът се произнася в тридневен срок с мотивирано решение, с което:

1. потвърждава решението на местната комисия;

2. отменя решението и налага друга възпитателна мярка по този закон;

3. отменя решението и изпраща делото на прокурора, когато деянието съставлява престъпление;

4. отменя решението и прекратява делото, когато установи, че не е извършена противообществена проява или че тя не е извършена от малолетния или от непълнолетния, или че извършеното деяние е явно незначително.

(6) Решението е окончателно и препис от него се изпраща на лицата по ал. 3.

(7) След приключване на производството делото се връща на председателя на местната комисия за привеждане в изпълнение на влязлото в сила решение.

Чл. 24а. (Нов - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) В случаите по чл. 21, ал. 1, т. 2 районният съд насрочва делото по предложението на местната комисия в 14-дневен срок от постъпването му.

(2) Районният съд разглежда делото еднолично в съдебно заседание при закрити врата с призоваване на малолетния или на непълнолетния, родителите или лицата, които ги заместват, лицата, които защитават неговите права и законни интереси, и прокурор от съответната районна прокуратура.

(3) Съдът може да събира нови доказателства.

(4) След изслушване на лицата по ал. 2 съдът се произнася в 7-дневен срок с мотивирано решение, а по т. 3 и 4 - съответно с определение, с което:

1. налага възпитателна мярка по чл. 13, ал. 1, т. 11 или 13;

2. налага друга възпитателна мярка;

3. прекратява делото и го изпраща на прокурора в случаите по чл. 21, ал. 1, т. 3;

4. прекратява делото в случаите по чл. 21, ал. 1, т. 4.

(5) Решението, с което се налага възпитателна мярка по чл. 13, ал. 1, т. 11 или 13, може да бъде обжалвано или протестирано пред съответния окръжен съд от лицата по ал. 2 в 14-дневен срок от постановяването му.

Чл. 24б. (Нов - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) Окръжният съд насрочва делото по жалбата или протеста в срока по чл. 24а, ал. 1.

(2) Съдът разглежда делото в съдебно заседание при закрити врата в състав от трима съдии с призоваване на малолетния или на непълнолетния, родителите или лицата, които ги заместват, лицата, които защитават неговите права и законни интереси, и прокурор от съответната окръжна прокуратура.

(3) Страните могат да представят доказателства до даване ход на делото.

(4) Съдът изслушва жалбоподателите и заключението на прокурора.

(5) Съдът се произнася в 7-дневен срок с решение, което е окончателно, като:

1. потвърждава обжалваното решение;

2. отменя решението и налага друга възпитателна мярка;

3. отменя решението и прекратява делото в случаите по чл. 21, ал. 1, т. 4.

Чл. 24в. (Нов - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) (1) След приключване на производството делото се връща на председателя на местната комисия за привеждане в изпълнение на влязлото в сила решение.

(2) При изпълнение на решението местната комисия може да иска съдействие от органите на Министерството на вътрешните работи.

Чл. 25. (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Който не изпълни решение на местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, се наказва с глоба от 50 до 1000 лв.

Чл. 25а. (Нов - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Актът за нарушение по чл. 15, ал. 1, т. 3 и чл. 25 се съставя от членовете на местните

комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, а наказателното постановление се издава от кмета.

(2) Установяването на нарушението, съставянето на акта, издаването и обжалването на наказателното постановление се извършва по реда на Закона за административните нарушения и наказания.

Глава четвърта. ДЕТСКИ ПЕДАГОГИЧЕСКИ СТАИ

Чл. 26. (1) (Предишен текст на чл. 7 - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 36 от 1979 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 69 от 1999 г.) Към общинските съвети се откриват детски педагогически стаи. При нужда такива стаи се откриват към районите и някои кметства.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 35 от 1966 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Детските педагогически стаи се завеждат от инспектори с висше педагогическо образование, които се назначават от министъра на вътрешните работи.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Към тези стаи се изгражда актив за съдействие.

Чл. 27. (Предишен текст на чл. 8, доп. - Изв., бр. 11 от 1961 г. изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Детските педагогически стаи имат следните задачи:

а) (изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) да издирват и установяват малолетните и непълнолетните правонарушители, както и причините и условията за техните противообществени прояви или престъпления;

б) да издирват и установяват малолетните и непълнолетните - обект на престъпно посегателство, на малтретиране или оставени без надзор;

в) да предприемат съответстващи за случаите по букви "а" и "б" мерки или да уведомяват компетентните органи;

г) да уведомяват органите на прокуратурата, когато получат сигнали за виновно поведение по отношение на малолетните или непълнолетните от страна на родителите, на лицата, които ги заместват, или на трети лица;

д) (нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) да следят за изпълнението от малолетния или от непълнолетния на наложените мерки по чл. 13, ал. 1, т. 6, 7 и 8.

Глава пета. СОЦИАЛНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИ ИНТЕРНАТИ И ВЪЗПИТАТЕЛНИ УЧИЛИЩА-ИНТЕРНАТИ (ПРЕДИШНА ГЛАВА IV - ИЗВ., БР. 11 ОТ 1961 Г., ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 110 ОТ 1996 Г., ПОПР. - ДВ, БР. 3 ОТ 1997 Г.)

Чл. 28. (Зал. - ДВ, бр. 11 от 1961 г., предишен текст на чл. 9 - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) В социално-педагогическите интернати се настаняват малолетни над 8-годишна възраст и

непълнолетни, които са извършили или съществуват предпоставки за извършване на противообществени прояви.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Във възпитателните училища-интернати се настаняват малолетни над 8-годишна възраст и непълнолетни, извършили противообществените прояви, към които възпитателните мерки по чл. 13, ал. 1, т. 1 - 10 и 12 не са се оказали достатъчни и за нормалното им възпитание няма подходяща социална среда. Във възпитателните училища-интернати се настаняват и непълнолетни, спрямо които съдът или прокурорът са наложили такава мярка по реда на чл. 61 и 64 от Наказателния кодекс.

Чл. 29. (Предишен текст на чл. 10, доп. - Изв., бр. 11 от 1961 г., отм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., нов - ДВ, бр. 110 от 1996 г., отм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.)

Чл. 30. (1) (Предишен текст на чл. 11, изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., предишен текст на чл. 30, изм. и доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г., изм. - ДВ, бр. 74 от 2009 г., в сила от 15.09.2009 г., изм. - ДВ, бр. 68 от 2013 г., в сила от 02.08.2013 г.) Разпределянето и настаняването на малолетните и непълнолетните във възпитателни училища-интернати и социално-педагогически интернати се извършва от Министерството на образованието и науката.

(2) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Максималният престой във възпитателното училище-интернат и в социално-педагогическия интернат не може да бъде повече от три години.

(3) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Настанените в тези училища остават там за възпитание и обучение, включително и за придобиване на професионална квалификация до навършване на 16 години, а ако те изявят писмено желание - и до навършване на 18 години.

(4) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) По писмено желание на непълнолетния педагогическият съвет с участието на прокурор и представител на местната комисия, направила предложението за налагане на възпитателната мярка, може с решение да удължи престоя във възпитателното училище-интернат или в социално-педагогическия интернат и след като непълнолетният навърши 18 години до завършване на съответната образователна степен или професионална квалификация.

Чл. 31. (Предишен текст на чл. 12, изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Педагогическият съвет с участието на прокурор и представител на местната комисия, предложила възпитателната мярка по чл. 13, ал. 1, т. 11 или 13, в края на всяка учебна година прави оценка на поведението на ученика и на постигнатите резултати от възпитанието и обучението му.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., отм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.)

(3) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. и доп. - ДВ, бр. 110 от 1996 г., доп. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Престоят във възпитателното училище-интернат и в социално-педагогическия интернат може да бъде прекратен по изключение и преди

края на учебната година по предложение на съответната местна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните или по здравословни причини с протокол на лекарска консултативна комисия.

(4) (Нова - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) В случаите по ал. 3 и когато оценката по ал. 1 е положителна, въз основа на доклада на педагогическия съвет местната комисия прави предложение до районния съд по местонахождението на възпитателното заведение за прекратяване изпълнението на наложената възпитателна мярка. Към предложението се прилага възпитателното дело.

(5) (Нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г., предишна ал. 4, изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) Районният съд се произнася еднолично в закрито заседание в тридневен срок с мотивирано решение, с което прекратява изпълнението на възпитателната мярка по чл. 13, ал. 1, т. 11 или 13 или оставя без уважение направеното предложение. Решението е окончателно.

Чл. 32. (Предишен текст на чл. 13 - Изв., бр. 11 от 1961 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) На малолетните и непълнолетните, настанени в социално-педагогически интернати и възпитателни училища-интернати, се създават условия за завършване на основно или средно образование и за придобиване на професионална квалификация.

(2) Обучението се води по програмите на съответните видове училища.

(3) (Изм. - ДВ, бр. 59 от 2016 г., в сила от 01.08.2016 г.) Завършилите тези училища получават документи и придобиват правата, предвидени в Закона за предучилищното и училищното образование и Закона за професионалното образование и обучение.

(4) (Нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Настанените във възпитателно училище-интернат непълнолетни, навършили 16-годишна възраст, които не желаят да продължат образованието си, задължително се обучават в професионално-занаятчийска паралелка.

Чл. 33. (Предишен текст на чл. 14 - Изв., бр. 11 от 1961 г.) (1) За положения от непълнолетните труд в работилниците и помощните стопанства на тези училища се заплаща определено с правилник възнаграждение.

(2) (Изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г.) Продукцията от помощните стопанства и от работилниците се освобождава от всякакви облагания.

Глава шеста.

ДОМОВЕ ЗА ВРЕМЕННО НАСТАНЯВАНЕ НА МАЛОЛЕТНИ И НЕПЪЛНОЛЕТНИ (НОВА - ДВ, БР. 53 ОТ 1975 Г.)

Чл. 34. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Домове за временно настаняване на малолетни и непълнолетни се създават от Министерството на вътрешните работи, което определя техния район на действие.

Чл. 35. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) (1) В домовете се настаняват малолетни и непълнолетни:

а) (изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) на които не може да се установи постоянният и настоящият адрес;

б) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) заловени в скитничество, просия, проституция, злоупотреба с алкохол, разпространение или употреба на наркотици или други упойващи вещества;

в) самоволно напуснали заведения за задължително възпитание или принудително лечение;

г) извършили противообществена проява и изпаднали в такова състояние на безнадзорност, което прави нецелесъобразно оставането им при родителите или при лицата, които ги заместват.

(2) Когато няма възможност лицата по предходната алинея да бъдат настанени незабавно в домовете, те се оставят отделно в подходящи помещения на съответното поделение на Министерството на вътрешните работи, където могат да престоят не повече от 24 часа.

Чл. 36. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) Домовете за временно настаняване изпълняват следните основни задачи:

а) приемат малолетни и непълнолетни, посочени в чл. 35;

б) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) извършват или осигуряват извършването на медицински, психологически и педагогически изследвания, освидетелстват и дават препоръки на съответните органи за работа с тези малолетни и непълнолетни или за настаняването им в подходящи заведения;

в) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) изясняват причините за скитничеството, безнадзорността, противообществените прояви и др. на приетите в дома малолетни и непълнолетни;

г) издирват семействата на приетите малолетни и непълнолетни и вземат мерки за връщането им в тях.

д) (отм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.)

Чл. 37. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Престоят в домовете не може да бъде повече от 15 дни. Престоят над 24 часа се разрешава от прокурора.

(2) В изключителни случаи, с разрешение на съответния прокурор, срокът на престоя в дома може да бъде продължен до 2 месеца.

Чл. 38. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Към домовете се организират работилници за професионална подготовка и база за спортни и културни дейности.

Чл. 39. (Отм. - ДВ, бр. 89 от 1974 г., нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) Настанените в домовете се разпределят по спални помещения в зависимост от пола, възрастта и основанието за настаняване.

Глава седма.

ПРИЮТИ ЗА БЕЗНАДЗОРНИ ДЕЦА (НОВА - ДВ, БР. 110 ОТ 1996 Г., ОТМ. - ДВ, БР. 24 ОТ 2019 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2020 Г., ИЗМ. ОТНОСНО ВЛИЗАНЕТО В СИЛА - ДВ, БР. 101 ОТ 2019 Г.)

Чл. 39а. (Нов, с дублирана номерация - ДВ, бр. 110 от 1996 г., номерацията поправена в ДВ, бр. 3 от 1997 г., отм. - ДВ, бр. 24 от 2019 г., в сила от 01.07.2020 г., изм. относно влизането в сила - ДВ, бр. 101 от 2019 г.)

Глава осма.

ОБЩЕСТВЕНИ ВЪЗПИТАТЕЛИ (НОВА - ДВ, БР. 53 ОТ 1975 Г., ПРЕДИШНА ГЛАВА СЕДМА, ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 110 ОТ 1996 Г., ЗАГЛ. ИЗМ. - ДВ, БР. 66 ОТ 2004 Г.)

Чл. 40. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) Обществените възпитатели имат за задача да оказват помощ на родителите или на лицата, които ги заместват, в поправянето и превъзпитаването на малолетните и непълнолетните.

Чл. 41. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) (1) Обществен възпитател се определя от местната комисия, когато е необходимо да се предотврати безнадзорност или извършването на противообществени прояви на:

а) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) непълнолетни, освободени от наказателна отговорност и ненастанени във възпитателно училище-интернат;

б) непълнолетни, осъдени условно или на наказание без лишаване от свобода;

в) непълнолетни, изтърпели наказание лишаване от свобода или освободени предсрочно;

г) (изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) малолетни и непълнолетни, чийто престой във възпитателно училище-интернат и социално-педагогически интернат е прекратен;

д) (нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) малолетни и непълнолетни, за които е приложена мярката по чл. 13, ал. 1, т. 5.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Местната комисия може да определи обществен възпитател и на други малолетни и непълнолетни, за които съществува сериозна опасност за тяхното развитие и възпитание.

(3) Определянето на обществен възпитател не освобождава родителите или лицата, които ги заместват, от задълженията им във връзка с възпитанието на малолетните или непълнолетните и от отговорността за тяхното поведение.

Чл. 42. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) (1) (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) За обществени възпитатели се определят, с тяхно съгласие, лица с необходимата общообразователна подготовка и опит.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Работата на обществените възпитатели се ръководи и контролира от съответните местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

(3) Обществените възпитатели се отчитат редовно пред местните комисии.

Чл. 43. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) Общественият възпитател е длъжен:

а) да оказва на родителите или на лицата, които ги заместват, помощ във възпитанието на малолетните и непълнолетните;

б) да съдействува за правилното организиране на обучението, труда и почивката на малолетните и непълнолетните;

в) да следи за поведението на малолетните и непълнолетните и да полага грижи за правилното им насочване;

г) (нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) да сигнализира компетентните органи, когато съществува опасност за физическото или психическото развитие на малолетния или непълнолетния;

д) (нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) да поставя за решаване социалните проблеми на малолетния или непълнолетния пред съответната дирекция "Социално подпомагане";

е) (нова - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) да представя информация на съответната дирекция "Социално подпомагане" за решаване на социалните проблеми на малолетния или непълнолетния.

Чл. 44. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) (1) Общественият възпитател има право:

а) да посещава малолетния или непълнолетния в неговото жилище, в училището или на местоработата му;

б) да обръща внимание на родителите или на лицата, които ги заместват, за неизпълнение на задълженията им;

в) (изм. и доп. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) да изисква необходимите сведения, свързани с възпитанието на малолетния или непълнолетния от родителите или лицата, които ги заместват и от учебните заведения;

г) да поставя пред местната комисия въпроса за поведението на малолетните или непълнолетните, на родителите им или на лицата, които ги заместват, за прилагане на съответните мерки.

(2) Длъжностните лица и гражданите са длъжни да оказват помощ на обществения възпитател при изпълнение на неговите задължения.

Чл. 45. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) Когато намери за необходимо, местната комисия може да прекрати възпитателния надзор над малолетния или непълнолетния, като освободи обществения възпитател от задълженията му, или да замени един обществен възпитател с друг.

Чл. 46. (Нов - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Председателят на Централната комисия за борба срещу противообществените

прояви на малолетните и непълнолетните определя реда за материално стимулиране на обществените възпитатели.

Чл. 46а. (Нов - ДВ, бр. 110 от 1996 г., отм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.)

Глава девета.

ОСОБЕНИ РАЗПОРЕДБИ (ПРЕДИШНА ГЛАВА VIII - ДВ, БР. 110 ОТ 1996 Г.)

Чл. 47. (Предишен текст на чл. 24 - Изв., бр. 11 от 1961 г., предишен текст на чл. 42, доп. - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) (1) Всички държавни учреждения, предприятия и обществени организации са длъжни да оказват пълно съдействие за приложението на настоящия закон.

(2) (Нова - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Държавните и общинските дружества, предприятия и организации, които имат подходящи свободни работни места, не могат да отказват приемането на работа на непълнолетни, които са им предложени от местните комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и социалните работници.

(3) (Нова - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) При уволнение на непълнолетен, настанен на работа по ал. 2, работодателят уведомява незабавно съответната местна комисия.

Чл. 48. (Предишен текст на чл. 43, изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г., предишен текст на чл. 25, изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г.) Органите на Министерството на вътрешните работи съдействуват и оказват помощ на държавните органи и обществените организации в борбата им срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните и при провеждане на мероприятията, предвидени в настоящия закон.

Чл. 49. (Предишен текст на чл. 45, изм. - Изв., бр. 11 от 1961 г., предишен текст на чл. 27, доп. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г., изм. - ДВ, бр. 110 от 1996 г.) Органите на прокуратурата упражняват надзор върху заведенията по чл. 2, букви "в", "г", "д" и "е".

Допълнителни разпоредби

Чл. 49а. (Нов - ДВ, бр. 110 от 1996 г., изм. - ДВ, бр. 66 от 2004 г.) По смисъла на този закон:

1. "Противообществена проява" е деяние, което е общественоопасно и противоправно или противоречи на морала и добрите нрави.

2. "Възпитателна мярка" е алтернативна на наказанието мярка за възпитателно въздействие спрямо малолетен или непълнолетен, извършил

противообществена проява, и непълнолетен, освободен от наказателна отговорност по чл. 61 от Наказателния кодекс, и се налага с цел преодоляване на отклоненията в поведението, предотвратяване на бъдещи нарушения и интеграция в обществото.

3. "Безнадзорно дете" е лице, ненавършило 18-годишна възраст и оставено без грижата на родителите или на лицата, които ги заместват.

4. "Доверен представител" е пълнолетно лице, ползващо се с добро име в обществото и с доверието на малолетния или на непълнолетния, на неговите родители или на лицата, които ги заместват, и което го защитава при разглеждането на възпитателното дело.

5. "Лицата, които ги заместват" са настойниците, попечителите и лицата, които полагат грижи по отглеждането и възпитанието на малолетния или на непълнолетния.

Преходни разпоредби

Чл. 50. (Предишен текст на чл. 46 - Изв., бр. 11 от 1961 г., изм. - ДВ, бр. 53 от 1975 г., попр. - ДВ, бр. 55 от 1975 г., изм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г.) (1) Въпросите относно издръжката, организацията, вътрешния ред, учебно-възпитателната дейност и работата в работилниците и помощните стопанства и пр. на заведенията по чл. 2 се уреждат с правилници, утвърдени от Министерския съвет или от натоварени от него ръководители на ведомства.

(2) Комисиите за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните до определяне на новите им състави работят в досегашните си състави, като Централната комисия се председателствува от главния прокурор на Народна република България.

(3) Настоящият закон влиза в сила един месец след обнародването му и отменя всички закони и укази, които му противоречат.

(4) (Изм. - ДВ, бр. 28 от 2005 г., изм. - ДВ, бр. 94 от 2005 г., в сила от 25.11.2005 г.) Изпълнението на закона се възлага на министъра на правосъдието, на министъра на културата, науката и просветата, на министъра на вътрешните работи, на министъра на народното здраве и социалните грижи и на главния прокурор на Народна република България.

(5) (Отм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г.)

(6) (Отм. - ДВ, бр. 75 от 1988 г.)

ИЗМЕНЕНИЕ НА ДРУГИ ЗАКОНИ

§ 1. Чл. 45 от Наказателния кодекс се изменя така:

"Във всички случаи на заменяване наказанието по предходния член лишаването от свобода до една година се заменя с настаняване в трудововъзпитателно училище."

§ 2. Чл. 47 се изменя така:

"Непълнолетните, на които деянието не може да се вмени във вина, се настаняват по решение на съда в трудововъзпитателно училище или друго подходящо заведение, ако това се налага от обстоятелствата на случая."

§ 3. Чл. 155 се изменя така:

"Който упие със спиртни напитки малолетен, непълнолетен или невменяем, се наказва с лишаване от свобода до 6 месеца.

Който продаде спиртни напитки на малолетен или невменяем за лична употреба, се наказва с глоба до 1000 лв."

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА
МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 110 ОТ 1996 Г.)

§ 48. (1) Министерският съвет определя председателя на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в едноседмичен срок от влизането в сила на закона.

(2) Председателят определя поименния състав на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в едномесечен срок.

§ 49. Министър-председателят и главният прокурор уреждат всички имуществени отношения, свързани с преминаването на Централната комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните от Главна прокуратура към Министерския съвет.

§ 53. (1) В срок три месеца от влизането в сила на закона министърът на вътрешните работи издава правилници за домовете за временно настаняване на малолетни и непълнолетни и за детските педагогически стаи, министърът на образованието, науката и технологиите - за възпитателните училища - интернати и за социално-педагогическите интернати, а министърът на труда и социалните грижи - за приютите за безнадзорни деца.

(2) Изпълнението на закона се възлага на Министерския съвет.

**Преходни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
БОРБА СРЕЩУ ПРОТИВООБЩЕСТВЕНИТЕ ПРОЯВИ НА
МАЛОЛЕТНИТЕ И НЕПЪЛНОЛЕТНИТЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 66 ОТ 2004 Г.)

§ 39. Всящите преписки и възпитателни дела се довършват при условията и по реда на този закон.

§ 40. В едномесечен срок от влизането в сила на този закон компетентните органи да предприемат необходимите действия по създаването на местни комисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните в общините или районите, където такива не са създадени.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ТУРИЗМА**

(ОБН. - ДВ, БР. 94 ОТ 2005 Г., В СИЛА ОТ 25.11.2005 Г.)

§ 88. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА И
ЗАДЪРЖАНЕТО ПОД СТРАЖА**

(ОБН. - ДВ, БР. 25 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 01.06.2009 Г.)

§ 13. Законът влиза в сила от 1 юни 2009 г., с изключение на разпоредбата на чл. 43, ал. 3, която влиза в сила три години след приемането на програмата по § 11.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ СЕМЕЙНИЯ КОДЕКС**

(ОБН. - ДВ, БР. 47 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 01.10.2009 Г.)

§ 18. Този кодекс влиза в сила от 1 октомври 2009 г.

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 74 ОТ 2009 Г., В СИЛА ОТ 15.09.2009 Г.)

§ 48. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник", с изключение на § 1, който влиза в сила от 15 септември 2009 г., и § 47, който влиза в сила от 1 октомври 2009 г.

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
АДМИНИСТРАЦИЯТА**

(ОБН. - ДВ, БР. 82 ОТ 2012 Г.)

§ 16. Министерският съвет и министрите привеждат приетите, съответно издадените от тях подзаконови нормативни актове в съответствие с този закон в едномесечен срок от влизането му в сила.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ПУБЛИЧНИТЕ ФИНАНСИ**

(ОБН. - ДВ, БР. 15 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 01.01.2014 Г.)

§ 123. Законът влиза в сила от 1 януари 2014 г. с изключение на § 115, който влиза в сила от 1 януари 2013 г., и § 18, § 114, § 120, § 121 и § 122, които влизат в сила от 1 февруари 2013 г.

**Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА МЛАДЕЖТА**

(ОБН. - ДВ, БР. 68 ОТ 2013 Г., В СИЛА ОТ 02.08.2013 Г.)

§ 55. Законът влиза в сила от деня на обнародването му в "Държавен вестник".

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА
ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ**

(ОБН. - ДВ, БР. 59 ОТ 2016 Г., В СИЛА ОТ 01.08.2016 Г.)

§ 86. Законът влиза в сила от 1 август 2016 г.

**Преходни и Заключителни разпоредби
КЪМ ЗАКОНА ЗА СОЦИАЛНИТЕ УСЛУГИ**

(ОБН. - ДВ, БР. 24 ОТ 2019 Г., В СИЛА ОТ 01.07.2020 Г., ИЗМ. ОТНОСНО ВЛИЗАНЕТО В СИЛА - ДВ, БР. 101 ОТ 2019 Г.)

§ 45. (Изм. - ДВ, бр. 101 от 2019 г.) Законът влиза в сила от 1 юли 2020 г., с изключение на:

1. параграф 6, т. 5, буква "а", § 7, т. 2, букви "а" и "б", т. 3, т. 6, буква "а", т. 9 и 10, § 18, т. 2 в частта относно "домове за медико-социални грижи за деца съгласно Закона за лечебните заведения" и § 20, т. 2 в частта относно заличаването на думите "и домовете за медико-социални грижи за деца", и т. 5, буква "в", които влизат в сила от 1 януари 2021 г.;

2. параграф 3, т. 4, букви "е", "ж" и "з" и § 28, т. 1, буква "а", т. 2 и 5, които влизат в сила от 1 януари 2019 г.

3. член 22, ал. 4, чл. 40, чл. 109, ал. 1, чл. 124, чл. 161, ал. 2, § 3, т. 6, § 30, 36, 37 и 43, които влизат в сила от деня на обнародването на закона в "Държавен вестник".